

Тема. Складнопідрядне речення з підрядними означальними частинами.

Пригадаємо вивчене!

- ✓ Складне речення – це ...
- ✓ Складні речення поділяються на ... (складносурядні, складнопідрядні, безсполучникові).
- ✓ Складнопідрядні речення діляться на ... (підрядні з'ясувальні, підрядні означальні, підрядні обставинні).
- ✓ Підрядна частина речення приєднується до головної за допомогою ... (сполучників та сполучних слів).
- ✓ Головна і залежна частини підрядного речення пов'язуються ... (за допомогою питань, які ставляться від головної частини до підрядної).
- ✓ Де може знаходитися підрядна частина по відношенню до головної частини у складнопідрядному реченні? (Після головної частини, усередині або перед нею).
- ✓ Роль сполучних слів виконують ... (відносні займенники – *хто, що, який, котрий*, у всіх відмінках та прислівники – *де, куди, звідки*).

Вивчення нової теми

1. Розгляньте схему. Вивчіть правила. Запишіть у зошити приклади поданих речень. Побудуйте схеми.

СКЛАДНОПІДРЯДНІ РЕЧЕННЯ З ПІДРЯДНИМИ ОЗНАЧАЛЬНИМИ

Складнопідрядним реченням з підрядним означальним називається таке складне речення, у якому підрядна частина виконує функцію розгорнутого означення й пояснює в головній частині іменник, займенник або слово іншої частини мови в значенні іменника. Підрядна означальна частина відповідає на питання *який? чий? котрий?* і приєднується до головної підрядними сполучниками або сполучними словами.

НАПРИКЛАД:

яких?

1. Я з тих країв, де над Дніпром цвітуть, шумлять гаї (М. Нагнибіда).

яких?

[], (де).

якого?

2. Спинився біля струмка, що біг Хрещатим Яром (В. Шевчук).

якого?

[], (що).

2. Опрацюйте матеріал за підручником § 16, зверніть увагу на засоби зв'язку. Запишіть їх у зошити і запам'ятайте.

3.Опрацюйте матеріал за підручником § 16 . Зверніть увагу на відмінність підрядних займенниково-означальних від підрядних означальних. (Різні позиція щодо головної)

4. Практична робота.

- Спишіть речення, накресліть схеми. Визначте, у якому з них що виступає сполучником, а в яких сполучним словом.

1.І тільки природа знаходить такі барви, що їх не відтворити жодною фарбою (І. Нечуй-Левицький). 2. Кожен раз зустрічаю весну з відчуттям, ніби у світі відбувається щось нове, незвичайне (С. Плачинда). 3.Війне вітерець, з листка пелюстку струсить, яку із саду перед тим приніс (Н. Тихий). 4. І голосом життя відлунює каміння на передзвін струмка, що розбудив туман (П. Осадчук). 5.Джерела додають нам чистоти такої, що наміри одразу злі зникають (П. Осадчук).

Підсумковий коментар:

Складнопідрядним реченням з підрядним означальним називають таке складне речення, у якому підрядна частина виконує функцію розгорнутого означення й пояснює в головній частині іменник, займенник або слово іншої частини мови в значенні іменника. Підрядна означальна частина відповідає на питання *який? чий? котрий?* і приєднується до головної підрядними сполучниками або сполучними словами.

Підрядна частина пояснює в головній іменник або іншу частину мови в значенні іменника (у головній частині можуть бути вказівні слова *той, такий, весь* та ін.). Сполучні слова: *який, чий, котрий, хто, що, де, коли, куди, звідки*. Сполучники: *що, щоб, ніби, мов, наче* та ін.

Підрядна частина в складнопідрядному з підрядним означальним стоїть після означуваного слова. Але якщо підрядна частина пояснює в головній частині займенник, то вона може стояти й перед головною. У головній частині складнопідрядного речення розглядуваного типу перед означуваним словом можуть бути вказівні слова *той, такий, все, кожний, всякий*.

Домашнє завдання

1. Опрацювати матеріал уроку, вивчити правила § 16
2. Виконати вправу 175